

SvD KULTUR

Torsdag 29 november 2012

svd.se/kultur

Leksaksaffärer lever inte upp till sina kataloger

ERIKA HALLHAGEN, Kultur sid 6

CARL MALMSTENS OKÄNDA PRIVATLIV

Kultur sid 8-9

Konståkning

Stockholms tunnelbana förgylls med nya verk och installationer

Sid 4-5

kultur

Nyhetschef Karolina Andersson karolina.andersson@svd.se
Litteraturredaktör Lina Kalmteg e-post lina.kalmteg@svd.se
Kritikchef Mariaertha Schön e-post mariaertha.schon@svd.se
Debatt e-post kulturdebatt@svd.se

Isländsk roman-trilogi blir film

Den isländske författaren Jón Kalman Stefánssons trilogi om 1800-talets Island ska bli film.

Den består av romanerna "Änglarnas sorg", "Himmel och helvete" och den på svenska ännu outgivna "Hjarta mannsins". Producenterna söker en isländsk regissör till projektet

och räknar med att filmen får premiär 2014.

Jón Kalman Stefánsson är född 1963 och började som lyriker. Förra året fick han Per Olov Enquists pris för 2011.

Han har också varit nominerad till Nordiska rådets litteraturpris.

BO LÖFVENDARL

Jón Kalman Stefánsson
FOTO: PÅN WIKSTRÖM

Maria Miesenberger vid Enskede gårds tunnelbanestation i väntan på att hennes skulpturer ska monteras upp.

FOTO: DAN HANSSON

T-banan får nya konstverk

PLATTFORM Ta tricken till Enskede gård. Det är det värt för att få uppleva ett allkonstverk signerat Maria Miesenberger. Stockholms underjordiska värld ska förgyllas ytterligare med tre nya permanenta verk och ett par tillfälliga foto- och filminstallationer.

Tänk totalinstallation och projicera en spindelmanslik figur i taket. Ytterligare en ovanför rulltrappan. Båda i aluminium. Platsen är Enskede gård. Verken, som ännu inte är på plats, är Maria Miesenbergers och är ett av de bidrag som nu ska modernisera konsten i tunnelbanan.

– Mina grejer ska inte vara snabbsvälda, utan ta både tid och plats i anspråk, säger konstnären i ett stökigt gallerirum där samlig ny tunnelbanekunst presenteras.

Här finns bara en liten skranglig modell på plats, men det går ändå att bilda sig en uppfattning om omfattningen av uppdraget. Maria Miesenberger har helt enkelt byggt om vartenda skrymsle. Inget kommer att finnas kvar av den grisrosa och blodröda färgsättning som var de enda tidigare estetiska ögonbrynhöjarna.

95 av 100 tunnelbanestationer har redan konst. Nu får fem ny utsmyckning.

FOTO: FREDRIK SANDBERG/SCANPIX

Verket "Ögonblick i rörelse" innefattar förutom aluminiumskulpturerna i naturlig storlek också reliefer av granitkeramik där hornhinnans nervstruktur agerat mönsterförlaga. Även golvet betongplattor har fått en liknande taktill gestaltning.

– Jag vill åstadkomma samma perfektion här som en hantverkare måste klara av i ett badrum. Inga fula skarvar, ingen orörd yta, säger Maria Miesenberger.

Vilka är de största utmaningarna med offentlig utsmyckning?

– Att verkligen använda rummet och att våga göra konst. Det mesta som kallas konst är egentligen formgivning, skapad av arkitekter. Och dessutom – att skapa verk som kan åldras på ett naturligt sätt.

Maria Miesenberger tillhör gräddan av Sveriges konstnärer.

De spindelmanslika skulpturerna har tidigare synts till på konsthallen Artipelag utanför Stockholm och i Engelska parken i Varberg. Hon presenterade sig 1993 med den numera legendariska fotoserien Sverige/Schveden, som består av svartvita bilder från hennes barndom i Sverige och hennes pappas hemland Österrike – där personerna gjorts till svarta siluetter.

Med fåbless för det dunkla har Maria Miesenberger ovanligt positiva känslor kring Stockholms tunnelbana. Som liten pendlade hon dagligen från Huddinge till skolan i city och hon kom att uppskatta stunden hon fick för sig själv med sina egna tankar.

Kanske är det därför hon nu jobbar så hårt med sin lågmälda gestaltning med udda inslag på Enskede gårds t-banestation. Eller så har hon Siri Derkets hylade utformning av Östermalms-torg att tacka – Derkert har nämligen fungerat som inspirationskälla.

Det var också Siri Derkert och Vera Nilsson som på 1950-talet uppbyggade Stockholms stadfullmäktige för att få visa konst i

t-banan. I dag finns konst på 95 av nätets 100 stationer.

Förutom Siri Derkets betongblåstrade teckningar hör Ulrik Samuelsons omstöpning av grottstationen Kungsträdgården till en underjordisk trädgård till de verkliga sevärheterna. Ett till omfånget mindre verk är Carl Fredrik Reuterswårds emaljmalning "Take the A-train", placerad i en av T-centralens alla katakomber och där han leker med formers uppdykanden och förvandlingar.

Maria Miesenberger får plötsligt bråttom. Hon har egentligen inte tid att intervjuas, ännu mindre öppna upp sin ateljé för fotografiering. Förutom arbetet med tunnelbanestationen ska hon i mitten av januari ställa ut ett 30-tal verk på Lars Bohman gallery.

– Jag tänkte ta med mig Enskede gård in i galleriet. Kanske kommer det att bubbla lite ur väggarna, säger Maria Miesenberger kryptiskt, innan hon skyn-dar vidare.

”**Det mesta som kallas konst är egentligen formgivning, skapad av arkitekter.**

Maria Miesenberger om offentlig utsmyckning.

ERICA TREIJS

08-13 59 43, erica.treijs@svd.se